

Hyrdebrev fra Den nordiske Bispekonference

Fra konflikt til fællesskab

I 2017 markeres en begivenhed, der fik store konsekvenser for den kristne tro i Europa. I år 1517 startede Martin Luther en proces som i historieskrivningen er blevet kaldt reformationen. Den er især for vore evangelisk-lutherske medkristne et vigtigt referencepunkt i dannelsen af deres kirkelige tradition og identitet. Men da reformationen ikke kan forstås uden den katolske baggrund, er det hensigtsmæssigt at også vi katolikker reflekterer over dette, hvilket allerede er sket i udgivelsen *Fra konflikt til fællesskab*. Den er resultatet af drøftelserne i den luthersk-katolske kommission for Kirkens enhed. I dokumentet fokuserer man på den fælles erindring, og er snarere kendetegnet ved besindelse snarere end en triumferende holdning.

Reformationen har nemlig – på trods af alle forklarlige grunde – skabt en splittelse i kristendommen, som den stadig i dag lider under. I de nordiske lande har denne splittelse ført til, at Den katolske Kirke først efter mange århundreder kunne foretage en ny begyndelse. Af den grund kan 500-års markeringen for reformationen ikke være noget, man i ordets egentlige betydning kan fejre, men snarere være anledning til en angerfuld ihukommelse.

Forsoningsprocessen mellem Den katolske Kirke og reformationens kirker begyndte allerede for flere årtier siden. Vi må dog ikke lade os trætte, men fortsat bestræbe os på den fulde enhed i Kristus.

Den katolske Kirke havde i begyndelsen af 1500-tallet virkeligt brug for at reformeres, hvilket ikke kun Martin Luther men også andre på dette tidspunkt var klar over og udtrykte. Men i stedet for at befatte sig med de nødvendige læremæssige spørgsmål, påførte kristne i de forskellige konfessioner hinanden meget ondt. Ved afslutningen på Bedeugen for kristen Enhed tidligere i år bad pave Frans om ”barmhjertighed og tilgivelse for katolikkernes adfærd mod andre kristne – hvilket ikke var i overensstemmelse med Evangeliet”. Nogle evangelisk-lutherske præster i Sverige har reageret på dette ved også at bede os katolikker om tilgivelse.

Det vigtige spørgsmål er nu hvordan vi kan komme videre for sammen at vokse i tro, håb og kærlighed. Vi, de katolske biskopper i Nordeuropa, vil gå denne forsonings vej sammen med vore lutherske brødre og søstre, og gøre alt for at fremme enheden.

Ecclesia semper reformanda

Kirken må altid lade sig omvende og forny af Kristus. Vi er ganske vist et helligt folk, men også et syndens folk på pilgrimsvandring mod evigheden. Omvendelse, anger og modning i troen er vigtige etaper på denne vej. Den katolske Kirke har gennem 2. Vatikankoncil åbnet sig for meget af det, der også er vigtigt for de evangelisk-lutherske kristne, fx Bibelens rolle og betydning af det almindelige præstedømme af alle døbte. Herigennem er mange forskelle faktisk overvundet.

Det, der forsat adskiller os, handler blandt andet om Kirkens sakramentalitet og hvordan sakramenterne og embedet forstås. Som katolikker tror vi, at Kirken er grundsakramentet i den

betydning at det menneskevordne Ord bliver nærværende gennem sakramenterne, for i kærlighed at forene sig med os og forvandle os i sig selv.

Vi ser samtidig, at mange trofaste evangelisk-lutherske kristne åbner sig stadig mere for disse aspekter. Et spørgsmål, som fortsat er uløst og som på begge sider opleves som smertefuldt, gælder den fælles eukaristi. Selv om denne længsel er berettiget, må enheden omkring Herrens bord også genspejle den fulde enhed i troen.

Også Peterseembedet er for mange evangelisk-lutherske kristne svært at forstå. Gennem pave Frans' personlighed er det dog blevet mere begribeligt. Allerede den hellige pave Johannes Paul II opfordrede alle ikke-katolske kristne til at reflektere over andre mulige måder at udøve Peterseembedet på (*Ut unum sint*, 95).

Maria og de helliges rolle har også traditionelt været et omstridt emne. Men blandt mange ikke-katolske kristne er der atter en fornyet erkendelse af Marias betydning som Guds Moder og et forbillede for troen.

På trods af de gensidige tilnærmelser i spørgsmål, der har med troen at gøre, synes der i senest at være opstået større forskelle i etiske og moralske spørgsmål. Selv om dette i en vis forstand vanskeliggør dialogen, må den alligevel ikke opgives.

Definition af den kristne tro

Kristne har til alle tider formuleret læresætninger, enten for at tydeliggøre troslæren, for at afgrænse den mod vrangforestillinger eller for at kunne formidle den på en mere forståelig måde. Sådanne formuleringer har ofte resulteret i stridsspørgsmål, som i lang tid skabte skarpe fronter mellem kristne. På samme måde virkede reformationens principper også stærkt adskillende i flere århundreder. Alligevel har det også for os katolikker været frugtbart at beskæftige sig med dem på en konstruktiv måde.

Sola fide

Troen er ubetinget nødvendig for retfærdiggørelsen. De centrale trossandheder – fx om Treenigheden, om Jesus Kristus, om frelsen og retfærdiggørelsen – deler vi med vore evangelisk-lutherske brødre og søstre. Vi glæder os over denne enhed i troen, som bygger på den ene dåb og som kommer til udtryk i fælleserklæringen om retfærdiggørelseslæren. Derfor er det også vores opgave at bære fælles vidnesbyrd om disse trossandheder i vort sekulære samfund. I vore nordiske lande, hvor det store flertal er døbte men kun få praktiserer deres tro, er det vigtigt at forkynde det glade budskab i fællesskab og enstemmigt.

Sola Scriptura

Kun gennem den hellige Skrift kan vi modtage den fulde åbenbaring om frelsen, som tilbydes os gennem Kristus. Denne åbenbaring er modtaget og videreført i Kirken. Gennem Kirkens læreembede kodificeredes den levende tradition i den hellige Skrift. For os katolikker hører Kirke, læreembede, tradition og Skriften sammen. I Kirken og sammen med Kirken bliver Skriften åbnet

for os. Derved bliver troen stadig mere levende for os. Igennem nogen tid er der nu stadig flere evangelisk-lutherske kristne, som er enige med os og mener, at Skriften og Kirkens tradition er tæt forbundet med hinanden.

Sola gratia

”Alt er nåde”, siger den hellige kirkelærer Thérèse af Lisieux, som man også kan betragte som et katolsk svar til Martin Luther. Uden Guds nåde formår vi ikke at gøre noget godt. Uden hans nåde kan vi aldrig opnå det evige liv. Kun gennem Guds nåde kan vi blive retfærdige og hellige. Nåden kan virkelig forvandle os, men vi må også besvare denne nåde og samvirke med den. I Gudsmoder Maria, fuld af nåde og ubesmittet, ser vi hvor meget Gud kan udvirke i et menneske.

For mange evangelisk-lutherske kristne er det stadig svært at bekræfte denne sandhed. Men vi ser også, at mange af dem åbner sig for tilsvarende spørgsmål om vækst i bøn og i hellighed.

Simul iustus et peccator

Vi er alle på samme tid retfærdige og syndere. Som katolikker tror vi at vi virkelig er syndere. Men gennem Guds nåde kan vi i forsoningens sakramente få tilgivelse for al skyld. Som døbte kristne er vi kaldet til hellighed. Kirken er en skole i hellighed. De hellige, hvis forbøn vi kan bede om, er lysende eksempler og forbilleder på denne hellighed. Et af disse eksempler er en kvinde fra vore lande, den hellige Maria Elisabeth Hesselblad, der blev helgenkåret for nylig. Hun er en tilskyndelse til os alle om at vandre ad hellighedens vej på en mere bevidst måde.

Vi ser, at mange evangelisk-lutherske kristne også åbner sig mod de hellige, fx den hellige Frans af Assisi og den hellige Moder Teresa af Kolkata. I vores sekulariserede verden har vi brug for sådanne trosvidner; de er levende og troværdige vidner om vor tro.

Martyrium

Vi ved, at mange kristne også i dag forfølges på grund af deres tro og at der også findes mange blodsvidner. Martyriet samler kristne fra de forskellige kirker. Vi har alle kristne, blandt andet i Mellemøsten i tankerne, som forfølges og alligevel forbliver tro mod Kristus og hans Kirke. Gennem deres forbillede bliver vi også styrket i troen. Mange kristne fra disse lande er kommet til os i de nordiske lande. Derfor er det vigtigt, at vi – alle de kristne i vore lande – i fællesskab bevarer, værner om og uddyber troen. Da kan vi mere og mere i fællesskab vidne om den opstandne Herre.

Fremtidsperspektiver

Fælleserklæringen *Fra konflikt til fællesskab* afsluttes med fem økumeniske imperativer, der er opfordringer til os katolikker og lutheranere om at tage yderligere skridt på den fælles vej mod enhed. Disse er:

- 1) Gå ud fra enhedens, ikke splittelsens, perspektiv og styrke det fælles.
- 2) Gensidigt at lade sig forandre gennem de andres trosvidnesbyrd.
- 3) At forpligte sig til at søge synlig enhed.
- 4) I fællesskab at genopdage kraften i Jesu Kristi evangelium for vor tid.
- 5) I fællesskab at vidne om Guds nåde i forkyndelsen og i tjenesten for verden.

Selv om de fem imperativer taler om store og ikke altid lette anliggender, er deres budskab entydigt, men kun for så vidt vi overgiver os helt til Kristus og i fællesskab genopdager Evangeliets kraft (jf. 4. imperativ).

Vi glædes over og takker Gud for at den hellige fader pave Frans kommer til Lund i forbindelse med reformationsmarkeringen for at styrke os i troen.

Vi indbyder derfor alle katolikker til at ledsage forberedelserne op til pavebesøget med deres bøn og at så mange som muligt deltager i det økumeniske arrangement i Malmø Arena og i messen i Swedbank Stadion. Hermed viser vi både glæden ved som katolikker at være forenet med pave Frans og også vores respekt for vore evangelisk-lutherske medkristne, hvis identitet voksede frem af reformationen. På trods af de forskelle, som fortsat eksisterer, er vi i tillid til Guds nåde overbeviste om at det er muligt at finde veje til fælles enhed.

På den hellige Teresa af Avilas fest, den 15. oktober 2016
Den nordiske Bispekonference

- + *Czeslaw Kozon*, biskop af København
- + *Anders Arborelius* OCD, biskop af Stockholm
- + *Bernt Eidsvig* Can.Reg., biskop af Oslo og apostolisk administrator af Trondheim
- + *David Tencer* OFMCap, biskop af Reykjavík
- + *Teemu Sippo* SCJ, biskop af Helsinki
- + *Berislav Grgić*, biskop-prælat af Tromsø
- + *Gerhard Schwenger* SS.CC., biskop emeritus af Oslo.